

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ЭЛЕКТРОННЫХ СРЕДСТВ ПРИ ПОДГОТОВКЕ ИНЖЕНЕРОВ-ПЕДАГОГОВ СТРОИТЕЛЬНОГО ПРОФИЛЯ

Резюме

В статье рассмотрено использование средств информационно-коммуникационных и электронных средств обучения, а именно средств мультимедиа и Интернет-технологий. Рассмотрены историческое развитие в настоящее время и применение таких технологий в учебно-воспитательном процессе вуза.

Ключевые слова: компьютерные технологии, технический прогресс, компьютерные средства, мультимедиа, учебные средства, учебно-познавательная деятельность, интернет-технологии, инженер-педагог.

О.М. Perunok

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY AND ELECTRONIC EQUIPMENT FOR TRAINING ENGINEERING TEACHERS OF BUILDING PROFILE

Summary

The article considers the use of ICT and e-learning means, such as multimedia and Internet technologies. The historical development and applying such technologies in the educational process at the universities are presented.

Key words: computer technology, technological advances, computer products, multimedia, educational facilities, educational and cognitive activity, the Internet technology, engineering teacher, the Internet.

УДК: 378

Б. І. Вовк

ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩІ ЯКОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

У статті представлені результати дослідження, що проводилося з метою визначення професійно значущих якостей інженерів-педагогів, які можна узагальнено представити через вимоги суспільства і держави; роботодавців; колективу учнів; з боку самого себе до фахівця. Визначені в ході дослідження професійно значущі якості складають портрет ідеального інженера-педагога і повинні бути сформовані у майбутніх інженерів-педагогів для забезпечення успішності їх професійної діяльності, вони є універсальними і притаманними будь-якому викладачу, незалежно від навчального предмету, який він викладає.

Ключові слова: професійно значущі якості, особистісні якості, професійні якості, інженер-педагог, дослідження.

Постановка проблеми. Актуальність досліджуваної проблеми пов'язана, на нашу думку, насамперед, з тим, що освіта внаслідок трансформаційних процесів у суспільстві знаходиться сьогодні в центрі соціального розвитку, у зв'язку з чим існує необхідність перегляду практики підготовки майбутніх інженерів-педагогів, формування в них професійно значущих якостей з огляду на змінне суспільство, породжене суперечністю між інноваційними процесами в освіті та дійсним станом її результативності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з проблеми. Вивчення проблеми підготовки інженера-педагога дозволяє стверджувати про те, що дане питання є недостатньо розробленим у науковій та навчально-педагогічній літературі. Зокрема, на сьогоднішній день немає єдності в розумінні того, якими професійними та особистісними якостями повинен володіти майбутній інженер-педагог – фахівець, професійна діяльність якого пов'язана з підготовкою робітничих кадрів.

У зв'язку з цим для всебічного вивчення та вирішення цієї проблеми актуальним є визначення переліку професійно значущих якостей майбутніх інженерів-педагогів.

Теоретичні засади формування професійно значущих якостей педагога розглянуто у працях А. К. Маркової, Н. В. Кузьміної, І. А. Зязюна, Г. С. Сухобської, В. О. Сластьоніна та інших. Обґрунтування сукупності певних професійно значущих якостей педагога знаходимо в роботах В. П. Симонова, К. М. Левітана, В. А. Мижерикова, З. Н. Курляна, О. М. Пехоти та інших.

Так, В. С. Безрукова, вивчаючи діяльність інженера-педагога, підкреслювала, що він повинен мати соціальний оптимізм, ідейну переконливість, професійну позицію і соціальну відповідальність [1, с. 67]. На її думку, інженеру-педагогу необхідно бути високоморальною людиною: вихованою, гуманною, емоційно небайдужою, мати педагогічний такт. Науковець звертає увагу на такі властивості особистості, як урівноваженість, енергійність, активність, пластичність, працездатність, екстравертність, емоційна стійкість, достатня швидкість вироблення умовних рефлексів, швидкий темп реакції [1, с. 67].

Л. З. Тархан до числа основних педагогічних якостей інженера-педагога відносить професійні (професійна майстерність, творче ставлення до праці, культурний і науковий світогляд, особиста ініціатива, працьовитість, самостійність, самовдосконалення, культура спілкування і поведінки, комунікабельність, знання мов, самоаналіз і самооцінка, впровадження наукових рекомендацій у діяльність, застосування теоретичних знань на практиці, техніко-технологічна компетентність) та психофізіологічні (нестандартне мислення, логічне мислення, уважність, здатність до запам'ятовування, образна уява) якості [2, с. 197 – 198].

У конгломераті професійно важливих якостей М. А. Цирільчук виділяє декілька груп, виходячи з принципу їх систематизації [3, с. 282 – 283]:

- психофізіологічні властивості;
- інтелектуально-когнітивні якості;
- громадянські якості;
- ділові якості;
- вольові якості;
- емоційні якості;
- емаптичні якості.

Н. О. Романчук виділяє такі професійно важливі якості інженера-педагога: моральні, комунікативні та організаторські.

Вчений Е. Ф. Зеєр пропонує визначати якості особистості на основі функціонального аналізу інженерно-педагогічної діяльності. На його думку, якщо інженеру-педагогу будуть притаманні такі значущі й професійно важливі якості, як організованість, активна життєва позиція, динамізм, емоційна культура, комунікативність, дидактичність, технічний інтелект, креативність, професійно-педагогічний інтелект, тоді реалізація функцій його діяльності як інженера-педагога буде успішною.

Під професійно значущими (важливими) якостями, на нашу думку, слід розуміти «будь-які якості суб'єкта, включені у процес діяльності та здатні забезпечити

ефективність її виконання за параметрами продуктивності, якості праці та надійності» [4, с. 482], або «індивідуальні якості суб'єкта діяльності, що впливають на ефективність діяльності і успішність її освоєння» [5, с. 394].

Аналіз науково-педагогічної літератури показав, що сучасні дослідники виділяють достатньо широкий перелік особистісних та професійних якостей, якими, на їх погляд, повинен володіти майбутній інженер-педагог. Проте варто сказати, що, по-перше, визначені якості здатні вирішувати головним чином завдання шкільних учителів і не враховують специфіки роботи інженера-педагога; по-друге, позиція авторів досить суб'єктивна і не відображає сучасних аспектів педагогічної діяльності у ПТНЗ.

Мета статті полягає в обґрунтуванні професійно значущих якостей інженера-педагога, необхідних для забезпечення успішності його професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. У загальному розумінні професійно значущі якості майбутніх інженерів-педагогів можна представити через вимоги до фахівця:

- 1) збоку суспільства і держави;
- 2) збоку роботодавця;
- 3) збоку учнівського колективу;
- 4) збоку самого фахівця.

Зазначену структуру було взято за основу для проведення дослідження і визначення особистісних та професійних якостей інженера-педагога, які є значущими в його професійній діяльності.

Вимоги суспільства та держави до фахівця, зокрема до інженера-педагога, представлені в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», в Національній доктрині розвитку освіти, а також у програмних та нормативних документах.

Так, у Законі України «Про вищу освіту» йдеться про те, що науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу зобов'язані розвивати у студентів самостійність, ініціативу, творчі здібності [6]. У Національній доктрині розвитку освіти наголошується, що освітня система покликана забезпечити формування у дітей, молоді та інших категорій громадян трудової мотивації, активної життєвої та професійної позиції, навчання основних принципів побудови професійної кар'єри і навичок поведінки на ринку праці [7].

Поряд з вимогами, які висуває держава до педагогічних працівників, майбутнім інженерам-педагогам необхідно орієнтуватися і на очікування від них збоку роботодавця, учнівської та студентської аудиторії і від самого себе.

У зв'язку з цим були глибше проаналізовані вимоги до фахівця збоку роботодавців ПТНЗ. Для цього серед керівників закладів професійної освіти було проведено анкетування з метою виявлення найбільш значущих професійних та особистісних якостей інженерів-педагогів. Керівникам ПТНЗ пропонувалося оцінити за 10-бальною шкалою більше 20 професійних та особистісних якостей майбутніх інженерів-педагогів. Аналіз результатів показав, що серед професійних якостей керівники освітніх установ надають перевагу таким, як професійно-педагогічна мотивація, володіння різними педагогічними формами та методами навчання, толерантність, готовність до виховної роботи. Серед особистісних якостей виділяють також комунікабельність, справедливість, цілеспрямованість, стресостійкість, креативність тощо.

Описані результати дають чіткі уявлення про те, які фахівці можуть бути затребуваними на ринку праці.

Для визначення вимог до інженера-педагога збоку учнівського колективу було проведено опитування серед учнів професійно-технічних навчальних закладів.

Результати опитування показали, що учні хочуть бачити доброго, спокійного, комунікабельного педагога, котрий уміє розв'язувати конфлікти, справедливого, готового до розуміння і спільного подолання вікових проблем підлітка, а також володіє нетрадиційними формами та методами навчання.

З метою визначення вимог до інженера-педагога збоку самого себе було проведено опитування серед студентів IV – V курсів Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, які навчаються за напрямом підготовки 6.010104 Професійна освіта. Вони вже пройшли декілька педагогічних, технологічних і виробничих практик, що дало їм змогу відчувати себе в ролі викладачів і зрозуміти, які якості є найбільш значущими для інженера-педагога. Студентам було запропоновано визначити професійно значущі якості, які, на їх думку, необхідні інженеру-педагогу. У результаті ними було відзначено: професійно-педагогічну мотивацію, інтерес до професії, володіння нетрадиційними формами та методами навчання, організаторські здібності. Серед особистісних якостей студенти виділили справедливість, відповідальність, доброзичливість, креативність, стресостійкість.

Як бачимо, думка майбутніх інженерів-педагогів за більшістю показників співпадає з думкою керівників освітніх установ, учнів, а також стратегією держави в цілому.

Висновки дослідження. Таким чином, на основі проведеного дослідження було визначено ряд особистісних та професійних якостей майбутніх інженерів-педагогів, які в узагальненій формі можна представити так:

- 1) професійно-педагогічна мотивація та інтерес до обраної професії;
- 2) цілеспрямованість, креативність, самостійність, відповідальність, комунікабельність, уміння вирішувати конфлікти;
- 3) знання нетрадиційних методів і форм навчання, а також уміння застосовувати їх у своїй педагогічній діяльності.

Варто зазначити, що визначені професійно значущі якості є універсальними і загальними для всіх викладачів, незалежно від того предмету, який викладається.

Представлений перелік професійних і особистісних якостей складає портрет ідеального інженера-педагога і тому повинен бути сформований у кожного фахівця для забезпечення успішності професійної діяльності.

Результати дослідження не можуть вважатися остаточними, тому тема потребує подальшого вивчення. Разом із тим, не варто забувати, що ніяке окремо взяте дослідження, навіть дуже складне, не може дати адекватного уявлення про досліджуваний об'єкт. Саме тому запропоновані у даній статті професійно значущі якості майбутніх інженерів-педагогів не можна назвати єдино достатніми.

Література

1. Безрукова В. С. Педагогика профессионально-технического образования. Теоретические основы / В. С. Безрукова. – Свердловск : Изд-во Сверд. инж.-пед. ин-та, 1989. – 88 с.
2. Тархан Л. З. Дидактическая компетентность инженера-педагога: теоретические основы и модель / Л. З. Тархан // Проблемы инженерно-педагогической освіти : зб. наук. пр. / Укр. інж.-пед. акад. – Х., 2007. – Вип. 17. – С. 193 – 201.
3. Цырильчук Н. А. Инженерно-педагогическое образование как стратегический ресурс развития профессиональной школы : монография / Н. А. Цырильчук. – Минск: МГВРК, 2003. – 400 с.
4. Педагогика: Большая современная энциклопедия / Е. С. Рапацевич– Мн. : «Соврем. слово». – 2005. – 720 с.

5. Энциклопедия профессионального образования: В 3-х т. – 2-й том / Под ред. С. Я. Батышева. – М. : АПО, 1999.
6. Про вищу освіту: Закон України. – К. : Книга, 2007. – 97 с.
7. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ ст. – К. : Шк. світ, 2001. – 21 с.

Б. Вовк

ПРОФЕССИОНАЛЬНО ЗНАЧИМЫЕ КАЧЕСТВА БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ-ПЕДАГОГОВ

Резюме

В статье представлены результаты исследований, проводившихся с целью выявления профессионально значимых качеств инженеров-педагогов. Было определено, что профессионально значимые качества будущих инженеров-педагогов можно обобщенно представить через требования к специалисту: общества и государства, работодателей, коллектива учащихся, со стороны самого себя как специалиста.

Ключевые слова: профессионально значимые качества, личностные качества, профессиональные качества, инженер-педагог, исследование.

Vovk Bohdan

PROFESSIONALLY SIGNIFICANT QUALITIES OF THE FUTURE ENGINEERING TEACHERS

Summary

The article presents the results of the research conducted with the aim to identify the professionally significant qualities of the future engineering teachers. It was determined that the professionally important qualities of the future engineering teachers can be summarized by the requirements to the specialist of the state and society; employers; pupils staff; the specialist him/herself.

Key words: professionally important qualities, personality qualities, professional qualities, engineering teacher, research.

УДК: 378.03:372.8

І. В. Шелудько

РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У ФОРМУВАННІ БАЗОВИХ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «МАТЕРІАЛОЗНАВСТВО ШВЕЙНОГО ВИРОБНИЦТВА»

Статтю присвячено аналізу методичного аспекту використання мультимедійних засобів у формуванні професійно важливої системи базових знань студентів в умовах впровадження інноваційних технологій в освітній процес вищих навчальних закладів. На основі аналізу сучасних тенденцій розвитку педагогічної думки окреслено перспективні напрями впровадження мультимедійних засобів у навчальний процес.

Ключові слова: матеріалознавство швейного виробництва; знання; базові знання; мультимедійні засоби; навчальний мультимедійний фільм.

Постановка проблеми. Неодмінною умовою інформатизації суспільства є інформатизація освіти, мета якої полягає в глобальній раціоналізації інтелектуальної діяльності за рахунок використання нових інформаційних технологій, радикального підвищення якості підготовки фахівців до рівня, досягнутого в розвинених країнах,